

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [MACIEJ SZPUNAR] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 28. aprīlī¹

Lieta C-290/14

Skerdjan Celaj

(Tribunale di Firenze (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Direktīva 2008/115/EK — Trešās valsts valstspiederīgā, kurš valstī uzturas nelikumīgi, atgriešana — 15. un 16. pants — Valsts tiesību akti, kuros paredzēts brīvības atņemšanas sods trešās valsts valstspiederīgā, kura uzturēšanās valstī ir prettiesiska, atkārtotas ieceļošanas gadījumā — Saderība

Ievads

1. “Vai būt ārvalstniekam ir noziegums? Mēs tā nedomājam.”
2. Tie ir noslēdzošie vārdi sešu Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Cilvēktiesību tiesas) tiesnešu “Pievienotajā daļēji atšķirīgajā viedoklī” novatoriskajā lietā *Saadi* pret Apvienoto Karalisti².
3. Līdzīgi Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra uzskata, ka “par pietiekamu pamatu personas turēšanai apsardzībā nekad nevajadzētu uzskatīt vienīgi to, ka šī persona ir nelikumīgs imigrants”³.
4. Trešo valstu valstspiederīgo, kas dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, kriminālvajāšana un sodīšana ir asu diskusiju priekšmets. Pat struktūras, kas atbildīgas par novērtējumu, ņemot vērā tiesību normas, bieži vien nespēj pretoties kārdinājumam savu argumentāciju novirzīt uz tiesību *politiku*, kā mēģināts paskaidrot divos iepriekš minētajos apgalvojumos.
5. Šī lieta attiecas uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas tās dalībvalsts teritorijā, kurā tas atkārtoti ieceļojis, pārkāpjot ieceļošanas aizliegumu, kas izdots kopā ar atgriešanas lēmumu saskaņā ar Direktīvu 2008/115/EK⁴. Tiesa saskaras ar jautājumu, vai Direktīvā 2008/115 aizliegts šo personu sodīt ar brīvības atņemšanas sodu.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — Skat. tiesnešu *Rozakis, Tulkens, Kovler, Hajiyev, Spielmann* un *Hirvelä* pievienoto daļēji atšķirīgo viedokli ECT 2008. gada 29. janvāra spriedumā *Saadi* pret Apvienoto Karalisti [Lielā Palāta], iesnieguma Nr. 13229/03, *Recueil des arrêts et décisions*, 2008-I, 65. punkts.

3 — Skat. *Detention of third-country nationals in return procedures*, Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras ziņojums, 2011. gads, 19. lpp., pieejams: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1306-FRA-report-detention-december-2010_EN.pdf. Šis paziņojums ir sniegts tikai administratīvās aizturēšanas kontekstā, un tādēļ uzskatu, ka tas *a fortiori* ir piemērojams krimināltiesiskajām sankcijām.

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra direktīva par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

6. Ierosinu⁵ Tiesai pilnveidot un precizēt judikatūras virzienu, kas tika uzsākts ar spriedumu *El Dridi*⁶ un turpināts ar spriedumiem *Achughbavian*⁷ un *Sagor*⁸, atsaucoties uz šīs direktīvas galveno mērķi, kas ir dalībvalstī nelikumīgi esošo trešo valstu valstspiederīgo atgriešana. Tiesai būtu jālemj, ka šāda krimināltiesiska sankcija Direktīvā 2008/115 ir aizliegta nevis tādu politikas apsvērumu dēļ kā iepriekš minētais, bet gan Direktīvas 2008/115 efektivitātes interesēs.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesību akti

7. Direktīvas 2008/115 mērķis tās 1. pantā “Priekšmets” ir noteikts šādi:

“Šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas dalībvalstīs ir jāpiemēro attiecībā uz nelikumīgi uzturošos trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības.”

8. Direktīvas 2008/115 2. pantā “Darbības joma” ir paredzēts:

“1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem:

- a) uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 13. pantu vai kurus kompetentās iestādes ir aizturējušas vai notvērušas saistībā ar nelikumīgu dalībvalsts ārējās (zemes, jūras vai gaisa) robežas šķērsošanu un kuri vēlāk nav ieguvuši atļauju vai tiesības palikt attiecīgajā dalībvalstī;
- b) kuri saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pakļauti atpakaļnosūtīšanas procedūrai krimināltiesisku sankciju dēļ vai to rezultātā, vai kuriem piemēro izdošanas procedūras.

[..]”

9. Minētās direktīvas 3. pantā “Definīcijas” ir paredzēts:

“Šajā direktīvā [..]:

[..]

- 2) “nelikumīga uzturēšanās” ir tāda trešās valsts valstspiederīgā atrašanās dalībvalsts teritorijā, kurš neatbilst vai vairs neatbilst [..] ieceļošanas, uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās nosacījumiem šajā dalībvalstī;

5 — To darot, mēģināšu koncentrēties uz juridiskajiem argumentiem, kas saistīti ar Direktīvu 2008/115, nevis ar tādiem politikas apsvērumiem kā tie, kas minēti šo secinājumu 1. un 3. punktā.

6 — Spriedums *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268).

7 — Spriedums *Achughbavian* (C-329/11, EU:C:2011:807).

8 — Spriedums *Sagor* (C-430/11, EU:C:2012:777).

- 3) “atgriešana” ir, attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:
- personas izcelsmes valsti vai
 - tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai
 - citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems;
- 4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;
- 5) “izraidīšana” ir atgriešanās pienākuma izpilde piespiedu kārtā, proti, fiziska izvešana no dalībvalsts;
- 6) “ieceļošanas aizliegums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam;
- [..].”

10. Direktīvas 2008/115 6. panta “Atgriešanas lēmums” 1. punktā paredzēts:

“Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.”

11. Direktīvas 2008/115 8. panta 1. punktā paredzēts, ka “dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai”.

12. Minētās direktīvas 11. panta “Ieceļošanas aizliegums” redakcija ir šāda:

“1. Atgriešanas lēmumiem pievieno ieceļošanas aizliegumu:

- a) ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai
- b) ja nav ievērota atgriešanās pienākuma izpilde.

Citos gadījumos atgriešanas lēmumu var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu.

2. Ieceļošanas aizlieguma ilgumu nosaka, pienācīgi ņemot vērā katra konkrēta gadījuma visus attiecīgos apstākļus, un tas principā nepārsniedz 5 gadus. Tomēr tas var pārsniegt piecus gadus, ja trešās valsts valstspiederīgais rada nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

3. Dalībvalstis apsver ieceļošanas aizlieguma atsaukšanu vai pārtraukšanu, ja trešās valsts valstspiederīgais, kam piemēro ieceļošanas aizliegumu, kas izdots saskaņā ar 1. punkta otro daļu, var pierādīt, ka viņš/viņa ir atstājis/-usi dalībvalsts teritoriju, pilnībā ievērojot atgriešanas lēmumu.

Trešo valstu valstspiederīgajiem, kas [saņēmuši uzturēšanās atļauju] saskaņā ar Padomes Direktīvu 2004/81/EK (2004. gada 29. aprīlis) par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm⁹, nepiemēro ieceļošanas aizliegumu, neskarot 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktu, ar noteikumu, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais nerada draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

Atsevišķos gadījumos dalībvalstis var atturēties izdot, atsaukt vai pārtraukt ieceļošanas aizliegumu humānu apsvērumu dēļ.

Atsevišķos gadījumos vai konkrētām kategorijām dalībvalstis var atsaukt vai apturēt ieceļošanas aizliegumu citu iemeslu dēļ.

4. Ja kāda dalībvalsts izskata iespēju izsniegt pastāvīgas uzturēšanās atļauju vai citu atļauju, kas dod tiesības uzturēties, trešās valsts valstspiederīgajam, uz ko attiecas citas valsts izdots ieceļošanas aizliegums, tā vispirms konsultējas ar dalībvalsti, kas ir izdevusi ieceļošanas aizliegumu, un ņem vērā tās intereses, ievērojot Šengenas līguma īstenošanas Konvencijas¹⁰ 25. pantu.

5. Šā panta 1. līdz 4. punktu piemēro, neierobežojot tiesības uz starptautisku aizsardzību kādā no dalībvalstīm, kā noteikts Padomes Direktīvas 2004/83/EK (2004. gada 29. aprīlis) par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu¹¹ 2. panta a) punktā.”

13. Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punktā ir noteikts:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vajākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikvienu turēšana apsardzībā ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.”

Itālijas tiesību akti

14. 1998. gada 25. jūlija Likumdošanas dekrēta Nr. 286 13. panta 13. punktā paredzēts, ka “ārvalstnieks, attiecībā uz kuru ir izdots lēmums par izraidīšanu, nedrīkst atkārtoti ieceļot valsts teritorijā bez īpašas iekšlietu ministra atļaujas. Pārkāpuma gadījumā ārvalstnieks tiek sodīts ar brīvības atņemšanu no viena līdz četriem gadiem un no jauna tiek izraidīts ar tūlītēju nogādāšanu līdz robežai”.

9 — OV 2004, L 261, 19. lpp.

10 — OV 2000, L 239, 19. lpp.

11 — OV 2004, L 304, 12. lpp.

Fakti, process un prejudiciālais jautājums

15. Albānijas valstspiederīgais *S. Celaj* ieradās Itālijas teritorijā nezināmā datumā. 2011. gada 26. augustā Itālijas varas iestādes viņu aizturēja par laupīšanas mēģinājumu, un pēc tam viņam par to tika piespriests brīvības atņemšanas sods uz vienu gadu (nosacīti) un EUR 400 naudas sods. Šis spriedums kļuva galīgs 2012. gada 15. martā.

16. 2012. gada 17. aprīlī Florences prefekts izdeva rīkojumu par nogādāšanu līdz robežai un Florences policijas komisārs izdeva izraidīšanas rīkojumu, kam tika pievienots aizliegums atkārtoti ieceļot Itālijā trīs gadus. Savā rīkojumā Florences prefekts paziņoja, ka bija jāizslēdz iespēja izmantot brīvprātīgu atgriešanos, jo lietas apstākļu dēļ *S. Celaj* nekavējoties bija jānogādā līdz robežai. Faktiski *S. Celaj* nebija lūdzis noteikt termiņu brīvprātīgai aizbraukšanai, un pastāvēja bēgšanas risks, jo nebija dokumentu, kas liecinātu, ka viņam ir, kur palikt.

17. Ņemot vērā gaisa pārvadātāja nepieejamību un to, ka nebija iespējams *S. Celaj* ievietot aizturēšanas centrā, netika veikta viņa nogādāšana līdz robežai, un Florences policijas komisārs izdeva viņam rīkojumu pamest valsts teritoriju, brīdinot viņu, ka pretējā gadījumā tiks piemēroti likumā paredzētie sodi.

18. Pēc tam *S. Celaj* palika Itālijā. No 2012. gada 27. jūlija līdz 2012. gada 30. augustam trīs reizes viņš tika pamanīts trijās dažādās vietās, un par šiem gadījumiem tika apsūdzēts saistībā ar nelegālā imigranta statusu un par narkotiku audzēšanu.

19. 2012. gada 4. septembrī *S. Celaj* pēc savas iniciatīvas ieradās Brindizi [*Brindisi*] robežpolicijas birojā un brīvprātīgi pameta valsts teritoriju.

20. Pēc tam *S. Celaj* atkārtoti ieceļoja Itālijas teritorijā. 2014. gada 14. februārī Sanpjeroasjeves [*San Piero a Sieve*] stacijas karabinieri, veicot pārbaudi vietējā dzelzceļa stacijā, viņu arestēja par 1998. gada Likumdošanas dekrēta Nr. 286 13. panta 13. punkta pārkāpumu.

21. Prokurors pret viņu ierosināja krimināllietu *Tribunale di Firenze* (Florences rajona tiesa) un lūdza viņam piespriest astoņus mēnešus ilgu brīvības atņemšanas sodu, pamatojoties uz 1998. gada Likumdošanas dekrēta Nr. 286 13. panta 13. punktu.

22. Saistībā ar šo lietu ar 2014. gada 22. maija rīkojumu, kas Tiesā saņemts 2014. gada 12. jūnijā, *Tribunale di Firenze* uzdeva šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas 2008/115 noteikumi nepieļauj tādas dalībvalsts tiesību normas, kas paredz brīvības atņemšanas sodu līdz četriem gadiem trešās valsts valstspiederīgajam, kurš pēc viņa atgriešanās uz savu valsti ne atbilstoši krimināltiesiskai sankcijai, ne arī krimināltiesiskas sankcijas rezultātā no jauna ir ieceļojis valsts teritorijā, pārkāpjot likumīgu atkārtotas ieceļošanas aizliegumu, bet kuram iepriekš nav tikuši piemēroti piespiedu pasākumi, kas ir paredzēti Direktīvas 2008/115 8. pantā, viņa drīzas un efektīvas izraidīšanas nolūkā?”

23. Čehijas Republikas, Vācijas, Grieķijas, Itālijas, Norvēģijas un Šveices valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniegušas rakstveida apsvērumus.

Vērtējums

24. Tiesa vēlreiz ir aicināta lemt par valsts krimināltiesiskas sankcijas atbilstību Direktīvas 2008/115 noteikumiem. Runa šoreiz ir par valsts krimināltiesisku sankciju brīvības atņemšanas soda veidā, kas jāpiemēro trešās valsts valstspiederīgajam, pamatojoties tikai uz to, ka, atgriežoties no kādas dalībvalsts uz savu izcelsmes valsti saistībā ar iepriekšējo atgriešanas procedūru, viņš ir atkārtoti iecerējis attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

25. Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka, lai arī krimināltiesību un kriminālprocesuālo tiesību tiesiskais regulējums principā ir dalībvalstu kompetencē un lai gan nedz Direktīvā 2008/115, nedz tās juridiskajā pamatā¹² nav izslēgta dalībvalstu krimināltiesiskā kompetence nelikumīgas imigrācijas un uzturēšanās jomā, dalībvalstis nevar piemērot tādu tiesisko regulējumu krimināltiesību jomā, kas var apdraudēt Direktīvā 2008/115 izvirzīto mērķu sasniegšanu, tādējādi atņemot tai lietderīgu iedarbību¹³.

26. Pirms pievērsos apstrīdētajām valsts tiesību normām pamatlietā, gribētu šīs lietas vajadzībām īsi atgādināt par sistēmu, kas izveidota ar Direktīvu 2008/115, un Tiesas judikatūru par krimināltiesiskām sankcijām šīs direktīvas kontekstā.

Atgriešanas, izraidīšanas un turēšanas apsardzībā sistēma, kas noteikta ar Direktīvu 2008/115

27. Direktīvā 2008/115 noteikto atgriešanas procedūru Tiesa jau ir plaši aprakstījusi daudzās tās izskatītajās lietās¹⁴. Tāpēc šajā posmā varu izteikties īsi un aprobežoties ar būtiskiem izskatāmās lietas elementiem.

28. Direktīvas 2008/115 mērķis – saskaņā ar tās preambulas 2. apsvērumu – ir izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai personas atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību¹⁵. Šajā nolūkā tajā izstrādāta atgriešanas procedūra, kuras centrā un sākumā ir atgriešanas lēmums, ko dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 2008/115 6. panta 1. punktu ir pienākums¹⁶ pieņemt par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā¹⁷. Šis noteikums ir šīs direktīvas galvenais elements¹⁸.

29. Sekojošās procedūras pamatā ir samērīguma princips¹⁹: šajā nolūkā parasti izraidīšana, t.i., atgriešanas pienākuma izpilde, fiziski izvedot no dalībvalsts²⁰, ir iespējama tikai tad, ja brīvprātīga izceļošana nav iespējama vai ir nesekmīga²¹, un turēšana apsardzībā var tikt izmantota tikai kā *ultima ratio*, tikai ciktāl tas noteikti nepieciešams un tikai līdz izraidīšanai²². Turēšanas apsardzībā noteikumu

12 — EK līguma 63. panta 3. punkta b) apakšpunkts, kas atkārtots LESD 79. panta 2. punkta c) apakšpunktā. Par likumdošanas procesu skat. manu viedokli lietā *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1936, 45. punkts un 12. zemsvītras piezīme).

13 — Skat. it īpaši spriedumu *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807, 33. punkts).

14 — Skat., piemēram, spriedumu *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 34. un nākamie punkti).

15 — Sikāku informāciju par šīs direktīvas iedvesmas avotiem, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru un “Divdesmit pamatnostādnēm par piespiedu atgriešanu”, ko pieņēmusi Eiropas Padomes Ministru komiteja 2005. gada 4. maijā, skat. manu viedokli lietā *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1936, 45. punkts).

16 — Skat. spriedumu *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807, 31. punkts). Šīs direktīvas angļu valodas tekstā tiek izmantots preskriptīvs termins “shall”. Par Direktīvas 2008/115 6. panta obligāto raksturu skat. arī Slama, S., “La transposition de la directive “retour”: vecteur de renforcement ou de régression des droits des irréguliers?”, no: Dubin, L. *La légalité de la lutte contre l’immigration irrégulière par l’Union européenne*, Bruylant, 2012, 289.–345. lpp., 330. lpp.

17 — Šis pienākums neskar virkni izņēmumu, kas uzskaitīti šī paša panta 2.–5. punktā. Turklāt 6. panta 6. punktā dalībvalstīm atļauts lēmumu par likumīgas uzturēšanās izbeigšanu pieņemt kopā ar atgriešanas lēmumu.

18 — Skat. arī Hörich, D., “Die Rückführungsrichtlinie: Entstehungsgeschichte, Regelungsgehalt und Hauptprobleme”, *Zeitschrift für Ausländerrecht und Ausländerpolitik*, 2011, 281.–286. lpp., 283. lpp.

19 — Skat. Direktīvas 2008/115 preambulas 13. un 16. apsvērumu. Skat. arī spriedumu *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 41. punkts).

20 — Direktīvas 2008/115 3. panta 5. punkts un 8. pants.

21 — Skat. Direktīvas 2008/115 7. pantu.

22 — Skat. Direktīvas 2008/115 IV nodaļas “Turēšana apsardzībā izraidīšanas nolūkā” 15.–18. pantu.

pamatojums ir tas, ka brīvības atņemšanu attaisno tikai atgriešanas un izraidīšanas procedūras, un, ja šīs procedūras netiek veiktas ar pienācīgu rūpību, turēšana apsardzībā vairs nav pamatota saskaņā ar šiem noteikumiem²³. Kā jau uzsvēru savā viedoklī *Mahdi*²⁴ lietā, turēšana apsardzībā izraidīšanas nolūkā nav ne sods, ne kriminālsods, ne arī cietumsods²⁵. Turklāt Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē šauri, jo piespiedu turēšana apsardzībā kā brīvības atņemšana ir izņēmums no pamattiesībām uz personas brīvību²⁶.

Pieļaujama turēšana apsardzībā vai brīvības atņemšana, izņemot situācijas, kas paredzētas Direktīvā 2008/115

30. Tādējādi pašā direktīvā nav iekļauti noteikumi par dalībvalstu iespēju izmantot turēšanu apsardzībā vai brīvības atņemšanu kā krimināltiesisku sankciju saistībā ar nelikumīgu uzturēšanos. Manuprāt, tā cēlonis ir skaidrs: nepastāv šādas sankcijas iespējas, ja direktīvas mērķis ir nodrošināt trešo valstu valstspiederīgo, kas uzturas nelikumīgi, ātru atgriešanos. Jebkura turēšana apsardzībā vai brīvības atņemšana, kas nav paredzēta kā daļa no atgriešanas procedūras, galu galā aizkavēs šādu procedūru.

31. Ir labi zināms un jau minēts šo secinājumu ievadā, ka šajā jautājumā ir arī šīs Tiesas judikatūra. Tomēr līdz šim nav bijusi neviena lieta, kurā, pamatojoties uz lietas faktiem pamatlietā, Tiesa būtu atzinusi, ka turēšana apsardzībā vai brīvības atņemšana kā krimināltiesiska sankcija būtu saderīga ar Direktīvu 2008/115.

Līdzšinējā judikatūra: no sprieduma *El Dridi* caur spriedumu *Achughbaban* līdz spriedumam *Sagor*

32. Spriedumā *El Dridi*²⁷ Tiesai tika lūgts izvērtēt, vai Direktīvā 2008/115 ir aizliegtas tādas valsts tiesību normas kā Itālijas tiesību akti attiecīgajā pamatlietā²⁸, kuros trešās valsts valstspiederīgajam, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi, paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu, pamatojoties tikai uz to, ka viņš bez attaisnojoša iemesla palika Itālijas teritorijā, pretēji rīkojumam pamest šo teritoriju noteiktā laika posmā. Tiesa nosprieda, ka Direktīva 2008/115, it īpaši tās 15. un 16. pants, nepieļauj šādu tiesisko regulējumu²⁹.

33. Spriedumā *Achughbaban*³⁰ Tiesa atkal tika aicināta noteikt, vai Direktīva 2008/115 nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā Francijas tiesiskais regulējums attiecīgajā pamatlietā³¹, kurā paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu trešās valsts valstspiederīgajam, pamatojoties tikai uz tā nelikumīgo ieceļošanu vai uzturēšanos Francijas teritorijā. Atkal Tiesa nosprieda, ka šī direktīva nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, "ciktāl šajā tiesiskajā regulējumā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam, kaut arī viņš nelikumīgi uzturas minētās

23 — Lai iegūtu sīkāku informāciju, skat. manu viedokli lietā *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1936, 46.–55. punkts).

24 — C-146/14 PPU, EU:C:2014:1936.

25 — Turpat, 47. punkts, kā arī ģenerālvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumi lietā *Bero* un *Bouzalmate* (C-473/13 un C-514/13, EU:C:2014:295, 91. punkts), ģenerālvokāta J. Mazaka [*J. Mazák*] viedoklis lietā *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:205, 35. punkts) un ģenerālvokāta M. Vatelē [*M. Wathelet*] viedoklis lietā *G. un R.* (C-383/13 PPU, EU:C:2013:553, 54. punkts).

26 — Skat. manu viedokli lietā *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1936, 47. punkts), kā arī ģenerālvokāta J. Mazaka viedokli lietā *Kadzoev* (C-357/09 PPU, EU:C:2009:691, 70. punkts). Par ECPAK 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu ECT konstatē šo pašu mērķi (skat., piemēram, 1995. gada 22. marta spriedumu *Quinn* pret Franciju, 42. punkts, A sērija, Nr. 311, un 2006. gada 12. oktobra spriedumu *Kaya* pret Rumāniju, iesnieguma Nr. 33970/05, 16. punkts).

27 — Spriedums *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268).

28 — Tika izskatīti citi noteikumi tajā pašā dekrētā kā šajā lietā.

29 — Turpat, 62. punkts un rezolutīvā daļa.

30 — Spriedums *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807).

31 — Pants *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile français (Ceseda)* [Francijas Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās, kā arī patvēruma tiesību kodeksā].

dalībvalsts teritorijā un nav gatavs brīvprātīgi pamest šo teritoriju, nav tikuši piemēroti šīs direktīvas 8. pantā paredzētie piespiedu līdzekļi un attiecībā uz kuru – gadījumā, ja viņš tiek turēts apsardzībā, lai sagatavotu un īstenotu viņa izraidīšanu, – jau ir beidzies maksimālais šīs turēšanas apsardzībā termiņš”³². Pamatlietā *A. Achughbabian* situācija ietilpa šajā kategorijā.

34. Tiesas argumentācija šajās divās lietās bija tāda, ka brīvības atņemšanas dēļ tika apdraudēta direktīvā izvirzītā mērķa sasniegšana un varēja tikt izjaukta Direktīvas 2008/115 8. panta 1. punktā minēto pasākumu piemērošana un aizkavēta atgriešanas lēmuma izpilde³³.

35. Turklāt Tiesa spriedumā *Achughbabian* izmantoja nedaudz plašāku formulējumu nekā spriedumā *El Dridi*: tā precizēja, ka šis konstatējums attiecas arī uz atgriešanas lēmumu *pieņemšanu*. Tiesa nosprieda, ka “šīs direktīvas 8. pantā dalībvalstīm noteiktais pienākums īstenot izraidīšanu 8. panta 1. punktā paredzētajos gadījumos ir jāizpilda, cik vien iespējams, drīzāk. Acīmredzami tā tas nevarētu būt gadījumā, ja pēc tam, kad ir konstatēta trešās valsts valstspiederīgā nelikumīga uzturēšanās, attiecīgajai dalībvalstij pirms atgriešanas lēmuma izpildes *vai pat šī lēmuma pieņemšanas*”³⁴ būtu jāuzsāk kriminālvajāšana, kam attiecīgā gadījumā sekotu brīvības atņemšanas sods³⁵”.

36. Šī attīstība no sprieduma *El Dridi* līdz spriedumam *Achughbabian* ir ievērojama, un atgriezīšos pie tās turpinājumā³⁶.

37. Turklāt ir interesanti atzīmēt un man nav skaidrs, kāpēc Tiesa motīvos un rezolutīvās daļas pirmajā ievilkumā vairs nav ietvērusi atsauci uz Direktīvas 2008/115 16. un 15. pantu, pretēji tam, kā tas bija izdarīts spriedumā *El Dridi*³⁷. Atgriezīšos arī pie šī jautājuma turpinājumā³⁸.

38. Spriedumā *Sagor* Tiesa apstiprināja, ka mājas arests, kas piemērots un izpildīts atgriešanas procedūras gaitā, “var kavēt un tādējādi traucēt tādus pasākumus kā nogādāšana līdz robežai un piespiedu atgriešana, izmantojot aviotransportu, kas veicina izraidīšanas īstenošanu”³⁹.

39. Tomēr spriedums *Achughbabian*⁴⁰ nebeidzās ar iepriekš citēto apgalvojumu. Kaut gan nebija nekādas saiknes ar pamatlietas faktiem, Tiesa precizēja, ka Direktīva 2008/115 pieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, kas paredz kriminālsodus par nelikumīgu uzturēšanos, ciktāl tajā ir “atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir tikusi piemērota [Direktīvā 2008/115] paredzētā atgriešanas procedūra un kas nelikumīgi uzturas minētajā teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņš neatgrieztos”⁴¹.

32 — Turpat, 50. punkts un rezolutīvās daļas pirmais ievilkums.

33 — Skat. spriedumus *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 59. punkts) un *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807, 45. punkts). Vairāki zinātnieki ir stāstījuši par zināmu šādas argumentācijas paradoksu. Skat., piemēram, Spitaleri, F., “Il rimpatrio dell’immigrato in condizione irregolare: il difficile equilibrio tra efficienza delle procedure e garanzie in favore dello straniero nella disciplina dell’Unione europea”, no: Amadeo, S. (ed.), *Le garanzie fondamentali dell’immigrato in Europa*, Turīna, 2015 (publicējams), 17. lpp.: “ricostruzioni abbastanza paradossali”; Leboeuf, L., “La directive retour et la privation de liberté des étrangers. Le rappel à l’ordre de la Cour de justice dans l’arrêt *El Dridi*”, no: *Revue du droit des étrangers*, 2011, 181.–191. lpp., 191. lpp.: “Paradoxalement, l’objectif de gestion efficace des flux migratoires permet à la Cour de justice de s’opposer à la pénalisation du séjour irrégulier.” Citi pat saredz zināmu cinismu, skat. Kauff-Gazin, F., “La directive “retour” au secours des étrangers?: de quelques ambiguïtés de l’affaire *El Dridi* du 28 avril 2011”, no: *Europe*, Nr. 6, 2011. gada jūnijs, 1.–13. lpp., 12. lpp.: “Cet argumentaire suscite la critique à la fois par son cynisme et par son manque d’audace.” Manuprāt, šādu paradoksu patiešām var saskatīt, ja koncentrē uzmanību uz attiecīgo personu iedomātajām interesēm, nevis no šīs direktīvas izrietošiem dalībvalstu juridiskiem pienākumiem. Tomēr vienīgās direktīvā aizsargātās attiecīgo personu intereses ir viņu pamattiesību aizsardzība pilnīgi visā šajā procedūrā, ievērojot samērīguma principu.

34 — Mans izcēlums.

35 — Skat. spriedumu *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807, 45. punkts).

36 — Šo secinājumu 51. punktā.

37 — Spriedums *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268). Tomēr pēc tam Tiesa spriedumā *Sagor* (C-430/11, EU:C:2012:777, 36. punkts), kas atkārtots rīkojumā *Mbaye* (C-522/11, EU:C:2013:190, 28. punkts), argumentācijas daļā atsauca uz Direktīvas 2008/115 15. un 16. pantu.

38 — Šo secinājumu 60. punktā.

39 — Spriedums *Sagor* (C-430/11, EU:C:2012:777, 45. punkts).

40 — Spriedums *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807).

41 — Turpat, 48., 50. punktā un rezolutīvās daļas otrajā ievilkumā. Manuprāt, lai gan arī šis fragments ir daļa no šīs lietas sprieduma rezolutīvās daļas, tas skaidri norāda *obiter dictum*, jo tas nav saistīts ar izskatāmās lietas faktiem un attiecas uz hipotētisku situāciju.

40. Vēlreiz jāuzsver, ka gan spriedumā *El Dridi*⁴², gan spriedumā *Achughbaban*⁴³ lietas apstākļi bija tādi, ka attiecīgās atgriešanas procedūras *nebija* pilnībā piemērotas⁴⁴.

41. Pēc tam spriedumā *Sagor* par kriminālvajāšanu, kuras beigās piemēro naudas sodu, Tiesa uzskatīja, ka šāds sods nevar būt šķērslis ar Direktīvu 2008/115 izveidotajai atgriešanas procedūrai⁴⁵. Turpinājumā tā apgalvoja, ka “naudas soda uzlikšana nekādi nekavē atgriešanas lēmuma pieņemšanu un izpildi, pilnībā ievērojot Direktīvas 2008/115 6.–8. pantā noteiktos nosacījumus, ne arī apdraud šīs direktīvas 15. un 16. pantā noteiktos kopīgos brīvības atņemšanas standartus”⁴⁶.

42. Termina “pieņemšana”⁴⁷ lietošana ir izteiksmīga, jo ar to parādīts, ka pienākums pieņemt atgriešanas rīkojumu ir pastāvīgs. Ar to arī tiek pierādīts, ka atšķirība starp to, vai atgriešanas procedūra attiecīgajā brīdī notiek vai nenotiek, faktiski ir mākslīga. Pat ja atgriešanas procedūra nenotiek un ir izpildītas 6. panta prasības, tā ir jāuzsāk.

Brīvības atņemšana atkārtotas ieceļošanas rezultātā

43. Pievērsīsimies izskatāmajai lietai.

44. Iesniedzējtiesa ir konstatējusi, ka *S. Celaj* Itālijas teritorijā uzturas nelikumīgi. Tādēļ saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. panta 1. punktu šī direktīva ir piemērojama. Nav piemērojams neviens no 2. panta 2. punktā un 3. punktā minētajiem izņēmumiem. Jo īpaši nekas neliecina, ka uz *S. Celaj* attiektos ieceļošanas atteikums saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 13. pantu⁴⁸.

45. Tas rada jautājumu, vai šajā lietā Itālijas iestādes *S. Celaj* var piemērot brīvības atņemšanas sodu.

46. Itālijas, Čehijas Republikas, Vācijas, Grieķijas, Norvēģijas un Šveices valdība, kā arī Komisija uzskata, ka tas ir iespējams. Tās uzskata, ka fakti šajā lietā ir atšķirīgi no faktiem lietās *El Dridi* un *Achughbaban*. Kaut arī to argumentācijā ir dažas atšķirīgas nianšes, tās uzskata, ka ir jānošķir trešās valsts valstspiederīgā ieceļošana dalībvalsts teritorijā pirmo reizi no viņa ieceļošanas pēc tam, kad ir īstenota atgriešanas procedūra. Pirmajā situācijā dalībvalstij nav citas izvēles, kā vien piemērot Direktīvu 2008/115, bet otrajā gadījumā dalībvalsts varētu tikt piespiedta piemērot cietumsodu, lai atturētu trešās valsts valstspiederīgo no atkārtotas ieceļošanas tās teritorijā.

47. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka nekādas nozīmes nav vērtējumam par konceptuālu un strukturālu atšķirību starp dažādām situācijām, kādās varētu nonākt ārvalstnieks atkarībā no tā, vai viņa klātbūtne valsts teritorijā izriet no prettiesiskas ieceļošanas vai no prettiesiskas atkārtotas ieceļošanas pēc iepriekšēja atgriešanas lēmuma pieņemšanas.

48. Jāpiekrīt iesniedzējtiesas nostājai un jāpaziņo Tiesai, ka šāda pieeja pilnībā atbilst tās līdzšinējai judikatūrai.

42 — Spriedums *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268).

43 — Spriedums *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807).

44 — Šis jautājums ir minēts arī Piccichè, F., “Il reato di ingresso e soggiorno illegale nel territorio dello stato alla luce della Direttiva 2008/115/CE”, no: *Rivista penale* 7-8-2012, 712.–715. lpp., 715. lpp.

45 — Spriedums *Sagor* (C-430/11, EU:C:2012:777, 36. punkts).

46 — Spriedums *Sagor* (C-430/11, EU:C:2012:777, 36. punkts).

47 — [Attiecas tikai uz secinājumu redakciju angļu valodā]

48 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2006, L 105, 1. lpp.).

49. Direktīvas 2008/115 mērķis, kas skaidri un nepārprotami formulēts tās 1. pantā, ir trešo valstu valstspiederīgo, kas uzturas nelikumīgi, atgriešana. Dalībvalstīm ir pastāvīgs pienākums uzsākt atgriešanas procedūru, izdodot atgriešanas lēmumu, un pēc tam sekot šādas procedūras gaitai, ievērojot samērīguma principu.

50. Direktīva nešķiro, cik reizes trešās valsts pilsonis mēģina ieceļot dalībvalsts teritorijā, un tam ir noteikts iemesls: ar nelikumīgo ieceļošanu saistīti jautājumi pirmkārt un galvenokārt ir tādu Eiropas Savienības tiesību aktu par ieceļošanu kā Šengenas Robežu kodeksa jautājums. Tomēr, ja trešās valsts valstspiederīgais atrodas dalībvalsts teritorijā un ir noskaidrots, ka viņš tur uzturas nelikumīgi, tad jāveic viņa atgriešana⁴⁹. Dalībvalstu pienākumi, kas izriet no Direktīvas 2008/115 6. un nākamajiem pantiem, ir pastāvīgi, nepārtraukti un piemērojami bez pārtraukuma tādā ziņā, ka tie rodas automātiski, tiklīdz ir izpildīti šo pantu nosacījumi. Ja pēc tam, kad ir konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgais nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā, šai dalībvalstij nebūtu jāpieņem atgriešanas lēmums, bet gan būtu jāliek šo personu ieslodzīt, šī dalībvalsts faktiski apturētu savu saistību izpildi saskaņā ar šo direktīvu.

51. Tiesa, šķiet, to pilnībā apzinās, kā liecina tās argumentācija spriedumā *Achughbabian*⁵⁰, kur tā konstatēja, ka pirms atgriešanas lēmuma pieņemšanas nedrīkstētu piemērot krimināltiesisku sankciju.

52. Trešās valsts valstspiederīgā ieslodzīšana citu iemeslu dēļ nekā direktīvā paredzētie iemesli pēc būtības ir vienpusēja direktīvas darbības pagaidu apturēšana, ko veic attiecīgā dalībvalsts. Norādu Tiesai, ka šāda direktīvas darbības apturēšana nedrīkst notikt.

Ieceļošanas aizliegums

53. Kā ieceļošanas aizlieguma pastāvēšana jāvērtē šajā kontekstā?

54. Judikatūra šajā jautājumā ir nepietiekama un sniedz maz norādījumu šajā lietā⁵¹.

55. Ieceļošanas aizliegums direktīvā ir definēts kā administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laiku posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam⁵². Kā izriet no Direktīvas 2008/115 11. panta, ieceļošanas aizliegums ir pievienots atgriešanas lēmumam. Tāpēc tas ir tikai atgriešanas lēmuma papildlēmums⁵³.

56. Kā minēts iepriekš, Direktīvā 2008/115 ir runāts par trešo valstu valstspiederīgo, kas nelikumīgi uzturas, atgriešanu. Ieceļošanas Eiropas Savienības teritorijā jautājumi pirmkārt un galvenokārt ir Šengenas *acquis*⁵⁴ tiesību aktu un it īpaši Šengenas Robežu kodeksa⁵⁵ jautājums. Tāpēc, lai gan Savienības ieceļošanas un atgriešanas politika ir nesaraujami saistīta, nevajadzētu pazaudēt no redzesloka faktu, ka tās tiek reglamentētas dažādos tiesību instrumentos. Tas ir arī skaidri norādīts Direktīvas 2. panta 2. punkta a) apakšpunktā, saskaņā ar kuru dalībvalstis var pieņemt lēmumu

49 — Neskarot, protams, izņēmumus, kas minēti Direktīvas 2008/115 6. panta 2.–5. punktā.

50 — Skat. spriedumu *Achughbabian* (C-329/11, EU:C:2011:807, 45. punkts), minēts šo secinājumu 34. punktā.

51 — Jautājumi, uz kuriem līdz šim Tiesai nācās atbildēt, koncentrējās uz ieceļošanas aizlieguma ilguma ierobežojumu un šīs direktīvas īstenošanas datumu, skat. spriedumu *Filev* un *Osmani* (C-297/12, EU:C:2013:569).

52 — Skat. Direktīvas 2008/115 3. panta 6. punktu. Jānorāda, ka tas aptver tikai tās dalībvalstis, kas piedalās Šengenas sistēmā, skat. arī Direktīvas 2008/115 preambulas 25. un 26. apsvērumu.

53 — Skat. arī Martucci, F., “La directive “retour”: la politique européenne d’immigration face à ses paradoxes”, no: *Revue trimestrielle du droit européen*, 2009, 47.–67. lpp., 50. lpp.

54 — Īsu pārskatu skat. ģenerālvokātes E. Šarpstones [E. Sharpston] secinājumos lietā *Zh.* un *O* (C-554/13, EU:C:2015:94, 3. un nākamie punkti). Skat. arī Peers, S., *EU Justice and Home Affairs Law*, 3rd ed., Oksforda: OUP, 2011, 136. un nākamie punkti.

55 — Šajā Kodeksā ir norādītas personu kategorijas, kam jāliedz ieceļošana, un robežsargiem uzticēts pienākums nepieļaut neregulāru trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu: skat. šī kodeksa 13. pantu. Turklāt jānorāda, ka šajā kodeksā vairākas reizes ir atsauces uz tā saucamo “SIS brīdinājumu” (SIS – Šengenas informācijas sistēma). Tiesiskās attiecības starp ieceļošanas atteikumu pēc šāda brīdinājuma un ieceļošanas aizliegumu saskaņā ar Direktīvu 2008/115 nav isti skaidras, skat. arī Boeles, P., “Entry Bans and SIS-alerts”, no: Zwaan, K. (ed), *The Returns Directive: central themes, problem issues and implementation in selected Member States*, Nijmegen: WLP, 2011, 39.–45. lpp., 44. lpp.

nepiemērot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 13. pantu. Turklāt to skaidri nosaka tas, ka tas ir tikai Direktīvas 2008/115 preambulas apsvērumš⁵⁶, nevis šīs direktīvas preskriptīvs noteikums, kas atbalsta dalībvalstu ātru piekļūšanu citu dalībvalstu informācijai par ieceļošanas aizliegumiem, un kurā noteikts, ka šādai informācijas apmaiņai jānotiek saskaņā ar SIS II Regulu⁵⁷.

57. Galvenais Direktīvas 2008/115 mērķis ir nevis novērst, bet gan izbeigt nelegālu uzturēšanos⁵⁸. Ņemot vērā ieceļošanas aizlieguma papildinošo raksturu, pasākumi sodīšanai par tās neievērošanu nevar apdraudēt tās galveno mērķi. Citiem vārdiem sakot, turēšana apsardzībā vai brīvības atņemšana nolūkā īstenot ieceļošanas aizliegumu nedrīkst apdraudēt atgriešanas procedūru nākotnē.

58. Tas nekādā ziņā nenozīmē, ka ieceļošanas aizlieguma esamībai nav nekādas jēgas no dalībvalsts perspektīvas: neļaujot personai likumīgi atkārtoti ieceļot dalībvalsts teritorijā, nākotnē šis aizliegums var atturēt trešās valsts valstspiederīgo no nelikumīgas atkārtotas ieceļošanas šajā teritorijā. Tādējādi Direktīva pati nodrošina dalībvalstīm līdzekļus, lai atturētu trešo valstu valstspiederīgos no nelegālas atkārtotas ieceļošanas to teritorijā.

59. Tomēr, ja trešās valsts valstspiederīgais ir (nelikumīgi) (atkārtoti) ieceļojis dalībvalsts teritorijā, tiek piemēroti dalībvalstīm saskaņā ar direktīvu noteiktie pienākumi.

Noslēguma apsvērumi

60. Lai kā arī uz to skatās: personas ieslodzījums galu galā aizkavē atgriešanas izpildi nākotnē. Vienkāršais apgalvojums, ka Direktīvai 2008/115 nav pretrunā tas, ka kādas dalībvalsts tiesībās nelikumīga uzturēšanās tiek kvalificēta kā likumpārkāpums un ir paredzēti kriminālsodi, lai atturētu no šādu valsts tiesību normu uzturēšanās jomā pārkāpumu izdarīšanas un novērstu šādu pārkāpumus⁵⁹, ir jāaplūko šajā kontekstā. Tāpēc turēšanu apsardzībā vai brīvības atņemšanu būtu jāierobežo ar turēšanu apsardzībā par noziedzīgiem nodarījumiem, kas nav saistīti ar nelegālu uzturēšanos⁶⁰, turēšanu apsardzībā administratīvajās situācijās, kas reglamentētas minētās direktīvas IV nodaļā, kā arī turēšanu apsardzībā nolūkā noskaidrot, vai uzturēšanās ir likumīga vai nelikumīga⁶¹. IV nodaļas noteikumi ir izsmeltoši, ja runa ir par turēšanu apsardzībā vai brīvības atņemšanu, kas saistīta ar uzturēšanos, kuras nelikumība ir konstatēta. Tāpēc šo noteikumu, jo īpaši Direktīvas 15. un 16. panta, iedarbība ir tāda, ka šajā direktīvā netiek pieļautas citas turēšanas apsardzībā vai brīvības atņemšanas situācijas.

61. Pilnībā apzinot, ka mana izpratne par Direktīvas 2008/115 noteikumiem noved pie šauras sprieduma *Achughbaban*⁶² rezolūtīvās daļas otrā ievilkuma interpretācijas. Tomēr tā ir vienīgā iespējamā interpretācija, kas var būt saderīga ar minētās direktīvas noteikumiem⁶³. Tāpēc sprieduma *Achughbaban* rezolūtīvās daļas otro ievilkumu lasu tādējādi, kas tas aptver tikai situācijas, kurās atgriešanas procedūra it tikusi veikta bez panākumiem un attiecīgā persona *turpina* nelikumīgi uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā bez pamatota neatgriešanas iemesla⁶⁴.

56 — Skat. Direktīvas 2008/115 preambulas 18. apsvērumu.

57 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1987/2006 par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV 2006, L 381, 4. lpp.).

58 — Skat. arī Brunessen, B., La Cour de justice et la directive Retour: la stratégie du Roseau, no: *Revue des affaires européennes*, 2011/4, 845.–858. lpp., 854. lpp.

59 — Skat. spriedumu *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807, 28. punkts).

60 — Šādi nodarījumi acimredzami ir ārpus šīs direktīvas darbības jomas.

61 — Skat. spriedumu *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807, 29. punkts). Līdzīgi par ECPAK 5. panta 1. punkta f) apakšpunkta pirmo daļu skat. ECT spriedumu *Saadi* pret Apvienoto Karalisti [Lielā Palāta], iesnieguma Nr. 13229/03, 65. punkts, 2008. gada 29. janvāris.

62 — Spriedums *Achughbaban* (C-329/11, EU:C:2011:807).

63 — Vienmēr ir grūtāk noteikt precīzu sprieduma pamatojuma piemērojamību, ja tas nav tieši saistīts ar lietas faktiem.

64 — Piemēram, ja attiecīgā persona ir aktīvi kavējusi atgriešanas procedūru, lai tā nebūtu veiksmīga, slēpjoties vai kā citādi, un *turpina* uzturēties nelikumīgi, tad tiešām šī dalībvalsts var likt uzsākt šīs personas kriminālvaldīšanu un sodīt ar krimināltiesisku sodu.

62. Visbeidzot jāpievērš uzmanība Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, saskaņā ar kuru valsts tiesai, īstenojot savu jurisdikciju, ir jāpiemēro Eiropas Savienības tiesību normas un jānodrošina šo normu pilnīga efektivitāte, atsakoties piemērot valsts tiesību aktu noteikumus, ciktāl tie ir pretrunā ar Direktīvas 2008/115⁶⁵ noteikumiem. Līdz ar to iesniedzējtiesai jāatsakās piemērot Likumdošanas dekrēta Nr. 286/1998 13. panta 13. punktu, ciktāl tajā paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu *S. Celaj*, tikai pamatojoties uz to, ka pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī viņš ir atkārtoti ieceļojis Itālijas teritorijā.

Secinājumi

63. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Tribunale di Firenze* (Itālija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, un it īpaši tās 15. un 16. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam, kurš attiecīgajā dalībvalstī uzturas nelikumīgi, paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu, tikai pamatojoties uz to, ka pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī iepriekšējās atgriešanas procedūras kontekstā viņš ir atkārtoti ieceļojis šīs dalībvalsts teritorijā.

65 — Skat. spriedumu *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).